

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

УДК 378.013:61(082)(477)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ
Протокол № 3 від 28.03.2023

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов,
І.А. Чухно, І.В. Завгородній, Л.В. Фоміна,
І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

**А43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти: матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марков-
ський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків: ХНМУ, 2023. – 267 с.**

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їхніх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний медичний університет, 2023

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету:

Капустник Валерій Андрійович – Ректор ХНМУ, д.мед.н., проф., Заслужений працівник освіти України;

Заступники голови організаційного комітету:

М'ясоєдов Валерій Васильович – д.мед.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи ХНМУ;

Марковський Володимир Дмитрович – проректор з науково-педагогічної роботи, д.мед.н., професор;

Завгородній Ігор Володимирович – д.мед.н., проф., академік Академії наук вищої освіти України, директор навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ;

Чухно Інна Анатоліївна – заступниця директора ННІ ЯО ХНМУ, к. наук з держ. упр., доцент;

Члени організаційного комітету:

Залевський Б.А. – проректор з адміністративно-господарської роботи;

Краснікова С.О. – декан V факультету з підготовки іноземних студентів, к.мед.н, професор;

Фоміна Л.В. – завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, к.філолог.н., професор;

Корнейко І.В. – завідувач кафедри іноземних мов, к.філос.н., професор;

Маракушин Д.І. – директор Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян (далі – ННІ ППГ) ХНМУ, д.мед.н., професор;

Киричок І.В. – директор Наукової бібліотеки;

Білоножка М.М. – в.о. начальника відділу міжнародних зв'язків;

Брітякова В.В. – в.о. начальника редакційно-видавничого відділу;

Секретарі конференції:

Волошко К.В. – методист II категорії Навчальної лабораторії моніторингу та систем управління якістю освіти ННІ ЯО ХНМУ;

Перцев П.Д. – фахівець з інформаційних технологій Симуляційного центру ННІ ЯО ХНМУ

Мирошниченко М.С., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Бібіченко В.О., Кучерявченко М.О. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА SOFT SKILLS ТА ЙОГО ЗНАЧИМІСТЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ МЕДИЧНИХ КАДРІВ.....	185
Михайловська Н.С., Стецюк І.О., Коновалова М.О., Хокер Т.О., Лісова О.О. ОСОБЛИВОСТІ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	187
Назарян Р.С., Мись В.О., Ткаченко І.Г. КЕЙС-МЕТОД ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО.....	190
Наливайко Н.А. ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНІСТЬ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	192
Некрасова Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ.....	194
Некрасевич Т.В. QUIZLET ЯК ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНИХ ЗВО.....	195
Nesterenko Valentyna, Almoghrabi Bachir THE ISSUE OF MODERN TRAINING OF STUDENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION. TWO VIEWS: TEACHER AND LEARNER.....	197
Нечипуренко О.М., Істомін А.Г., Манучарян С.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	198
Нікуліна Г.Л., Багмут В.В. ЛЕКЦІЯ УДВОХ ПРИ ВИКЛАДАННІ ГІГІЄНИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ РІВНІ.....	200
Ожоган Ю.М., Рожко М.М., Заяць Л.М. ШЛЯХИ І МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВНЗ.....	202
Ольховська О.М., Колесник Я.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	204
Очередько О.М., Орлова Н.М., Ткаченко О.В., Паламар І.В. ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	206
Перекрест М.І. МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	209

2. Красницька О.В. Педагогічна майстерність – шлях до реалізації індивідуального потенціалу викладача вищої військової школи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2020. Вип. 1. С. 122–133.

3. Мельниченко О.А. Освіта як чинник підвищення рівня добробуту населення. *Публічне управління: теорія та практика*: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ДокНаукДержУпр, 2011. № 3. С. 149–153.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА SOFT SKILLS ТА ЙОГО ЗНАЧИМІСТЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ МЕДИЧНИХ КАДРІВ

**Мирошниченко М.С., Сафаргаліна-Корнілова Н.А.,
Бібіченко В.О., Кучерявченко М.О.**

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Найважливішим завданням вищої школи є підготовка кваліфікованих фахівців, здатних нести високу відповідальність, прагнути до саморозвитку та самореалізації. Відповідно до вимог державного освітнього стандарту вищої освіти, випускник медичного ЗВО, окрім теоретичних знань, має оволодіти регламентованим обсягом компетенцій (практичних умінь) і досвідом практичної діяльності.

Лікарські спеціальності є публічними, тому вміння вибудовувати стосунки з пацієнтами та їхніми родичами, колегами, соціальними партнерами, кооперувати свої дії з іншими учасниками лікувального процесу, презентувати себе та свої ідеї, виявляти лідерські якості, ухвалювати рішення, креативно вирішувати складні завдання визначають успіх майбутньої професійної діяльності [1].

Бути професіоналом у фаховій галузі й бути ефективним працівником – різні речі. Ефективний працівник приймає чіткі та зважені рішення, професійно спілкується з колегами й клієнтами, ефективно вирішує проблемні ситуації, контролює свій емоційний стан. Іншими словами, для успішної та ефективної роботи працівника дуже важлива емоційна компетентність – вміння чітко розпізнавати, виражати емоції та керувати ними.

Дослідження останніх років переконливо довели, що для успішної професійної діяльності велике значення мають не тільки професійні компетенції (hard skills), а й додаткові знання та вміння, такі як креативність, критичне мислення, здатність вирішувати складні завдання, ефективна комунікація та співпраця, відповідальність, чемність, емоційний інтелект й інші soft skills, яким не вчать майбутніх фахівців, але можливий їх розвиток і формування під час навчання у вищій школі [2].

Soft skills («м'які навички» або «гнучкі навички») – особисті якості працівника, які дозволяють йому бути успішним незалежно від специфіки та напрямків діяльності, ефективно й гармонійно взаємодіяти з іншими людьми, справлятися з різними завданнями та швидко навчатися новому. Ці компетенції можна сформувати завдяки додатковій освіті, шляхом участі в міжнародних проєктах, під час позанавчальної діяльності студентів (волонтерство, участь у діяльності громадських організацій тощо) [3].

Hard skills («жорсткі навички») – професійні вміння, які потрібні для вирішення конкретних фахових завдань і потрібні лише у певній галузі. Для конкурентноспроможного фахівця soft skills є пріоритетними порівняно з hard skills. Учені зазначають, що професійний успіх людини визначають на 85 % soft skills, а hard skills лише на 15 %» [4]. Отже, сьогодні підготовка висококваліфікованих медичних фахівців потребує не тільки професійної компетентності як однієї з головних складових навчання, а й формування надпрофесійних «м'яких компетенцій» (soft skills) [5].

Набір умінь, навичок і якостей працівника, що включають у групу soft skills, безпосередньо відображає рівень соціально-психологічного розвитку людини, а саме: вміння переконувати, знаходити підхід до людей, критичне мислення, прагнення до лідерства, міжособистісне спілкування, ведення переговорних процесів, робота в команді, особистісний розвиток (здатність до навчання, самонавчання), управління часом, ефективне планування своєї діяльності, ерудованість, креативність, вміння працювати з інформацією, стресостійкість. Провідні позиції займають такі навички, як уміння вирішувати складні завдання, критичне мислення, креативність, навички роботи в команді, навички емоційного інтелекту, або емоційна компетенція [5].

Емоційна компетентність – здатність сприймати, оцінювати й управляти власними емоціями та емоціями інших людей, щоб використовувати отриману інформацію для реалізації власних цілей.

Емоційний інтелект – це особистісна здатність людини розуміти, контролювати й виражати власні емоції та емоції оточення. Д.В. Люсин виділяє два види емоційного інтелекту: внутрішньоособистісний (спрямований на внутрішньо-особистісні процеси) і міжособистісний (належить до сфери міжособистісної взаємодії), які передбачають використання різних умінь і навичок.

На сьогодні існує безліч моделей емоційної компетентності, у яких можна виділити чотири базові складові емоційного інтелекту: ідентифікація власних емоцій, управління ними, навик розпізнавання й управління емоціями інших людей, використання отриманої інформації для реалізації власних цілей.

Основні компетенції емоційного інтелекту (за моделлю Д. Гоулмана): емоційна самосвідомість (самооцінка); контроль (упевненість у собі, відкритість, адаптивність, воля до перемоги, ініціативність, оптимізм); соціальна чуйність (співпереживання, ділова обізнаність, люб'язність); управління відносинами (натхнення, вплив, допомога в самовдосконаленні, сприяння змін, урегулювання конфліктів, командна робота й співпраця) [6].

Особи з високою емоційною компетентністю краще за інших здатні ідентифікувати власні почуття, почуття інших людей і розв'язувати проблеми, пов'язані з емоціями, більш адекватно реагують на стресові ситуації. Згідно з дослідженням Д. Гоулмана, у людей з розвиненим емоційним інтелектом краще психічне здоров'я, висока ефективність роботи та добре розвинені лідерські навички [6].

Важливо відзначити, що всі перераховані вище компетенції емоційного інтелекту належать до soft skills, тобто при визначенні структури й важливості soft skills неможливо обійтися без теорії емоційного інтелекту.

Емоційний інтелект як здатність людини розпізнавати емоції, мотивацію й бажання свої та інших людей, лежить в основі формування базових компетенцій soft skills, оскільки в кожній з «м'яких навичок» присутній елемент емоції, яка мотивує і спонукає до їхнього розвитку. Тому емоційний інтелект можливо віднести до інтегральної складової у формуванні компетенцій soft skills.

Таким чином, аналіз огляду літератури показав, по-перше, що емоційний інтелект розглядається вченими як властивість психіки з її неповторними особливостями та рівнем розвитку, що формується протягом життя під впливом різних факторів; по-друге, необхідність і перспективність формування soft skills у майбутніх лікарів паралельно зі здобуттям профільної освіти у вищій школі, що забезпечить їм більш ефективний та безпечний перехід до майбутньої професійної діяльності.

Перелік використаних джерел:

1. Професійна культура: сутність, фахові особливості, розвиток: колективна монографія / кол. авт.; відп. ред. Г.Є. Улунова. – Суми: вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 300 с.

2. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців / Н.А. Длугунович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – №6 (219). – С. 239–242.

3. Соціально-психологічна компетентність персоналу у сфері публічного управління: монографія / кол. авт.: О.В. Лазорко, О.В. Кихтюк, А.В. Кульчицька [та ін.] / за заг. ред. О.В. Лазорко, Т.В. Федотової. – Луцьк: Вежа-Друк, 2020. – 204 с.

4. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування / К.О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 2. – С. 162–167.

5. Богдан Є.С. Розвиток у студентів інженерних напрямів «soft skills» як важливий фактор їхньої конкурентоспроможності // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. – 2017. – № 2-4. – С. 17–20.

6. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 243 с.

ОСОБЛИВОСТІ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Михайловська Н.С., Стецюк І.О., Коновалова М.О.,

Хокер Т.О., Лісова О.О.

*Запорізький державний медико-фармацевтичний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

Вступ. Як відомо, для здобувача вищої медичної освіти завжди важливим було набуття як теоретичних знань, так і практичних навичок та вмінь. Чотири роки поспіль зовнішні чинники (пандемія COVID-19, введення воєнного стану) створюють виклики для медичної освіти в Україні [1, 2, 3]. Сьогодні всі медичні заклади вищої освіти запровадили дистанційне або гібридне (змішане) навчання [1, 4]. Проте не втрачає свою актуальність якісне формування лікарських компетенцій у студентів-медиків під час пандемії COVID-19 та воєнного стану, у якому важливе місце посідає симуляційне навчання.

Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Формат А5.
Зам. № 23-34305

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництва, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.